

Political, social, cultural and economic infrastructures affecting the satisfaction of Sabzevar city tourists

Mehri Dalqandi ¹
Habibullah Karimian ^{2*}
Nir Pirahari ³

Received: 9 December 2023

Reception: 16 Marchy 2023

Abstract

Tourism is considered one of the most important economic, social and cultural forces, which is becoming one of the main pillars of the economy of countries around the world. The existence of appropriate social, cultural and economic infrastructures in cities improves the satisfaction of tourists and tourism. Therefore, in this article, the main goal was to identify the effective components of social, cultural and economic infrastructure on the satisfaction of tourists in Sabzevar city. According to the nature of the subject, this research was "descriptive-explanatory" that the data analysis was done in the form of qualitative analysis based on content analysis, and also, the research is in terms of developmental-applicative goal. The main tool of the research is the interview, which the statistical population includes experts in the field of tourism, professors, experts, tour organizers of Sabzevar city. It should be mentioned that the sample size is defined based on theoretical saturation and also the people in the sample size were selected systematically and purposefully. It should be mentioned that the content analysis was also done using MAXQDA. The research results indicated that Sabzevar's tourism potential, the existence of a university as a cultural potential, advertising, social capital, smart building, Sabzevar market as an economic potential and proximity to the city of Mashhad, a pilgrimage hub of the country, as factors that influence tourist satisfaction and tourism development. They are the basis of infrastructural dimensions.

Keywords: social infrastructure, cultural infrastructure, economic infrastructure, tourist satisfaction, Sabzevar city.

¹. Sociology doctoral student, Department of Sociology, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran.

². Assistant Professor, Department of Sociology, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran. (Responsible author)

³. Assistant Professor, Department of Sociology, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran.

<http://doi.org/10.30510/pscci.2024.480209.1084>

زیرساخت های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی موثر بر رضایت گردشگران شهر سبزوار

مهری دلقندی^۱ تاریخ دریافت: ۱۸/۰۹/۱۴۰۲

* حبیب‌الله کریمیان^۲

تاریخ پذیرش: ۲۶/۱۲/۱۴۰۲

نیر پیراهری^۳

چکیده:

گردشگری یکی از نیروهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بسیار مهم به حساب می‌آید که در حال تبدیل شدن به یکی از ارکان اصلی اقتصاد کشورها در سراسر جهان می‌باشد. وجود زیرساخت‌های مناسب اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در شهرها سبب ارتقا رضایت گردشگر و گردشگری می‌شود. لذا در این مقاله هدف اصلی شناسایی مولفه‌های اثرگذار زیرساخت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر رضایت گردشگران در شهر سبزوار می‌باشد. این پژوهش با توجه به ماهیت موضوع، "توصیفی-تبیینی" است که تحلیل داده‌ها به صورت تحلیل کیفی بر اساس تحلیل محتوای انجام شده است و هم‌چنین، تحقیق از لحاظ هدف توسعه‌ای-کاربردی می‌باشد. ابزار اصلی پژوهش مصاحبه می‌باشد که جامعه آماری شامل متخصصین حوزه گردشگری، اساتید، کارشناسان، برگزارکنندگان تورهای گردشگری شهر سبزوار در نظر گرفته شده است. قابل ذکر است که حجم نمونه بر اساس اشباع نظری تعریف شده است و هم‌چنین افراد در حجم نمونه به صورت سیستماتیک و هدفمند انتخاب شدند. قابل ذکر است که تحلیل محتوا نیز با استفاده از MAXQDA انجام شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که پتانسیل گردشگری سبزوار، وجود دانشگاه به عنوان پتانسیل فرهنگی، تبلیغات، سرمایه اجتماعی، هوشمندسازی، بازار سبزوار به عنوان پتانسیل اقتصادی و نزدیکی به شهر مشهد قطب زیارتی کشور به عنوان موارد اثرگذار بر رضایت گردشگر و توسعه گردشگری بر اساس ابعاد زیرساختی می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: زیرساخت اجتماعی، زیرساخت فرهنگی، زیرساخت اقتصادی، رضایت گردشگر.

^۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گروه جامعه‌شناسی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

m.delghandi20@yahoo.com

^۲. استادیار، گروه جامعه‌شناسی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران. (نویسنده مسئول)

hkarimian46@gmail.com

^۳. استادیار، گروه جامعه‌شناسی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

n_pirahari@yahoo.com

امروزه گردشگری به عنوان یک رویکرد اقتصادی پویا و دارای ویژگی‌های بارز و منحصر به فرد، به یکی از بزرگترین و پرمفعت‌ترین صنایع در اقتصاد جهان تبدیل شده است (احمدی، ۱۳۹۷: ۸۰). به عبارت دیگر، گردشگری یکی از نیروهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بسیار مهم به حساب می‌آید که در حال تبدیل شدن به یکی از ارکان اصلی اقتصاد کشورها در سراسر جهان می‌باشد. گردشگری از جمله صنایع خدماتی است که به عنوان یکی از فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در شهرها در نظر گرفته می‌شود که جریان‌های ناشی از آن می‌تواند در توسعه اثرگذار باشد و از سوی دیگر، به منظور گسترش گردشگری و ارتقا رضایت گردشگر وجود زیرساخت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی حائز اهمیت است. زیرساخت‌ها را می‌توان امکانات، سامانه‌ها و بناهایی که نقش خدمات‌رسانی را بر عهده دارند تعریف نمود که بر اساس آن می‌توان بستری را به منظور توسعه شهرها در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و کالبدی-فضایی فراهم آورد.

امکانات موجود در کشور ایران نشان‌دهنده آن است که این کشور ظرفیت پذیرایی بیش از ۲ الی ۳ میلیون گردشگر خارجی را در سال دارد و این صنعت بعد از صنعت نفت، مهم‌ترین گزینه برای درآمد ارزی در کشور خواهد بود و هم‌چنین، یکی از پنج کشور مهم جهان در عصر حاضر است که آثار و آداب و سنن باستانی در حدی قابل توجه وجود دارد. ولیکن وجود زیرساخت‌های مناسب اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در شهرها منجر به کاهش جذب گردشگر و عدم توسعه گردشگری در کشور شده است.

شهر سبزوار دومین شهر پرجمعیت استان خراسان رضوی است که با توجه به بنیان شهر سبزوار به زمان اشکانیان و داشتن شرایط محیطی مطلوب، مقتضیات سیاسی و نظامی، موقعیت آن دارای جایگاه مناسب برای توسعه عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر اساس جذب گردشگر می‌باشد. به عبارت دیگر، شهر سبزوار با توجه به پتانسیل‌هایی باستانی، طبیعی، مذهبی، صنایع دستی و غیره می‌تواند بستر مناسبی جهت احیای انواع گردشگری باشد که همین امر منجر به افزایش درآمد ساکنان محله و فرصت‌های شغلی شده و از سوی دیگر تحولاتی در زندگی اجتماعی و اقتصادی ساکنان به وجود آورد. ولیکن زیرساخت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی این شهر در این سال‌ها نتوانسته بستر مناسبی را در جهت توسعه گردشگری و رضایت گردشگر از سفر به این شهر فراهم آورد. در همین راستا در این مقاله با توجه به شناخت مشکلات و چالش‌های زیرساختی اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی موجود در شهر سبزوار از نظر کارشناسان سؤال اصلی چنین مطرح می‌شود که مولفه‌های

زیرساخت‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شهر سبزوار که بتوانند امکان رضایت گردشگر را در آن فراهم آورند، کدام هستند؟

پیشینه و مبانی نظری تحقیق:

امروزه گردشگری به عنوان فعالیتی پویا با ویژگی‌های بارز و منحصر به فرد، بخش مهمی از فعالیت‌ها اقتصادی و تولیدی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه را به خود اختصاص داده است. (UNWTO, 2007: 1) لغت گردشگری از کلمه *tour* به معنای گشتن اخذ شده که ریشه در لغت لاتین *turnis* معنای دور زدن، رفت و برگشت بین مبدأ و مقصد و چرخش دارد که از یونانی به اسپانیایی و فرانسه در نهایت به انگلیسی راه یافته است (پاپلی‌یزدی و سقایی، ۱۳۹۳: ۱۹). به طور کلی، گردشگری پدیده‌ای کهن است که بر بنیاد حرکت و جابجایی انسان استوار است. سرشت انسان نیز با سفر و آشنایی با سرزمین‌های دوردست و ساکنان آن آمیخته است. گردشگری در یک کلیت دربرگیرنده جریانی از سرمایه، انسان، فرهنگ و کنش متقابل میان آنهاست که در فضاهای جغرافیایی آثار مختلفی برجای می‌نهد (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۹۶). گردشگری را نیز می‌توان حرکت موقت مردم به مقصدی خارج از محل کار و محل زندگی خود به منظور انجام فعالیت‌های مختلف در طول اقامت آن‌ها در آن مقصد بر اساس امکاناتی که برای تأمین نیازشان ایجاد شده است، تعریف نمود. (Mathieson & Wall, 1982)

در بررسی مفهوم کلی گردشگری با توجه به مقصد گردشگری می‌توان زیرساخت‌های موجود در مقصد و گردشگر را از عوامل اصلی در نظر گرفت. در راستای تعریف گردشگری، گردشگر کسی است که برای مدت زمانی، دست‌کم یک شب و کمتر از یک سال به کشوری غیر از وطن یا محل سکونت معمولی خود مسافرت می‌کند و هدف او کار کردن و کسب درآمد نیست و البته گردشگران در پی دستیابی به اهداف خود که کسب حداکثر مطلوبیت و رضایت از سفر است با محدودیت‌هایی مواجه می‌شوند (موسایی، ۱۳۹۰: ۱۹). از سوی دیگر، رضایت گردشگر در توسعه گردشگری و افزایش درآمد حاصل از گردشگری در شهرها حائز اهمیت می‌باشد که در تعریف می‌توان چنین مطرح نمود که رضایت گردشگر؛ پدیده‌ای رفتاری است که از طریق ابعاد احساسی و شناختی فعالیت‌های گردشگری و ارزیابی عناصر و اشکال متعدد مقصد ایجاد می‌شود. رضایت کلی گردشگر از طریق ارزیابی او از ویژگی‌های متفاوت مقصد، مبنی بر انتظارات شکل می‌گیرد و یکی از مهمترین عوامل در مراجعه مجدد گردشگران از یک مقصد به رضایت آنها از اقامت قبلی در آنجا برمیگردد. پی بردن به احساس گردشگر درباره یک مکان، اشاره مستقیمی به ویژگیهای مقصد از دیدگاه گردشگر در سطوح مختلف دارد (Alegre, 2010: 54).

امروزه از گردشگری به عنوان یکی از عوامل مهم توسعه اقتصادی، اجتماعی و رفاهی شهر و شهرنشینان یاد می‌کنند و به همین خاطر مسئولان امور گردشگری و شهری در پی ارتقا و گسترش آن برآمده‌اند. لیکن این ارتقا و گسترش خود مستلزم ایجاد شرایط ویژه ساختاری، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی است. تنها پیشینه کهن شهر، میراث گرانبه‌ای تاریخی و فرهنگی، اماکن فرهنگی و سرگرمی فراوان و نظایر این‌ها برای موفقیت هر شهر در توسعه گردشگری شهری کافی نیست و بلکه نیازمند وجود زیرساخت‌های مناسب شهری و مدیریت عاقلانه و مدبرانه در عرصه‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و مانند اینهاست. به عبارت دیگر نیاز به مدیریت آگاه، سازش‌پذیر با معیارهای جهانی و باخبر از ساز و کار و ویژگی‌های روحی و خلقی گردشگران و خواست‌های آنان دارد (تقوایی و همکاران، ۱۳۹۱: ۹۳). قابل ذکر است که زیرساخت‌های موجود در مقصد گردشگری بر اساس ابعاد شامل زیرساخت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است و تعریف هر یک از زیرساخت‌ها به شرح زیر قابل مطرح شدن است:

زیرساخت اجتماعی: زیرساخت اجتماعی زیرمجموعه‌ای از زیرساخت‌ها و شبکه پیچیده و درهم‌تنیده‌ای از دارایی‌های ملموس و غیرملموس است که سطح کیفی زندگی را در یک اجتماع محله‌ای ارتقا می‌دهد و نقش مهمی در ایجاد جامعه منسجم، تاب‌آور و پایدار دارد (حسن‌پور و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۰۳۳). زیرساخت‌های اجتماعی می‌تواند باعث ایجاد انگیز کافی در نیروی انسانی شود زیرا از آنجایی که افراد به دنبال رسیدن به منافع شخصی خود می‌باشند و رضایت آنها در گرو حداکثر کردن منافع خصوصی است، پس امکان دستیابی به وضعیت مناسب و تسهیلات مربوط به آموزش و هم‌چنین، امکان دستیابی به وضعیت سلامت و بهداشت بهتر می‌تواند این اجازه را به افراد بدهد که انگیز کافی جهت تعقیب کار خود را در سیستم بازار دنبال کنند منجر به ارتقای سطح تولیداتی با حداقل هزینه خواهد شد (Rahman, 2017: 1621).

زیرساخت فرهنگی: بالاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است و اساساً فرهنگ هر جامعه هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد. به عبارتی فرهنگ یکی از زیرساخت‌های مهم توسعه در هر جامعه محسوب می‌شود و هم‌چنین، ارتقاء فرهنگی در هر جامعه نقش مهمی در توسعه گردشگری خواهد داشت (Strauf, 2010: 9). در بررسی زیرساخت‌های فرهنگی و توسعه گردشگری یکی از موضوعات مهمی که مطرح می‌باشد، سرمایه فرهنگی جامعه، شهر و کشور است به طوری که استفاده از سرمایه‌های فرهنگی به منظور توسعه گردشگری می‌تواند در ارتباط با ارزش‌ها، زیبایی‌شناسی، آموزش، و تاریخ مطرح شود که در نهایت منجر به جذب گردشگر نماید (Liu, 2020: 2).

به عبارت دیگر، شهر فضایی است مملو از فرهنگ که مردم در آن جمع می‌شوند و در طول زندگی روزمره خود در آن فضا به زندگی اجتماعی خود می‌پردازند، بنابراین، یک شهر می‌تواند فرهنگ را تولید و حفظ کند و بستری را به وجود آورد که با تنوع دارایی‌های فرهنگی ملموس و ناملموس منجر به جذب گردشگر شود (McManus & Carruthers, 2014).

زیرساخت اقتصادی: عوامل زیادی بر روند ورود گردشگر به یک کشور موثر بوده و هم‌چنین توسعه گردشگری می‌تواند بر رشد و توسعه اقتصادی کشورها تاثیرگذار باشد. اقتصاددانان افزایش درآمدهای ارزی، ایجاد اشتغال و افزایش درآمدهای مالیاتی را از جمله دلیل تاثیرگذار گردشگری بر توسعه اقتصادی قلمداد می‌کنند. هم‌چنین ورود گردشگران، علیرغم درآمدهای ارزی ناشی از آن، تراز تجاری و هم‌چنین سرمایه‌گذاری‌های جدید را بهبود می‌دهد و بصورت غیرمستقیم و از طریق ضریب تکاثری بر درآمد ملی تاثیر می‌گذارد در واقع هرچه تعداد ورود گردشگران خارجی به یک کشور بیشتر باشد و ارزش بیشتری برای اقامت طولانی صرف شود، به همان نسبت بر آن جامعه و درآمدهای ارزی آن تاثیرگذار است (باقری و حسینی، ۱۴۰۰: ۵). به این ترتیب، افراد یک جامعه هم می‌توانند از منافع این سرمایه‌گذاری در بخشهایی نظیر خدمات امنیتی، بهداشتی، آموزشی، ارتباطی و حمل و نقل بهره‌مند شوند که این موارد را می‌توان از شاخص‌های اصلی زیرساخت اقتصادی در نظر گرفت (Brüser, 2022).

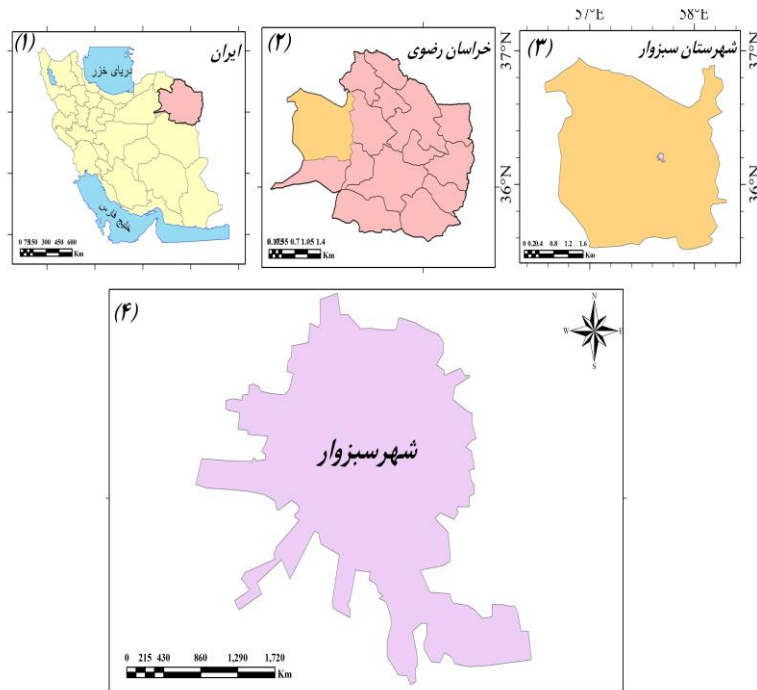
مواد و روش تحقیق:

با توجه به ماهیت موضوع، رویکرد حاکم بر این پژوهش "توصیفی-تبیینی" است که تحلیل داده‌ها به صورت تحلیل کیفی بر اساس تحلیل محتوای انجام شده است و هم‌چنین، تحقیق از لحاظ هدف توسعه‌ای-کاربردی می‌باشد. ابزار اصلی پژوهش مصاحبه می‌باشد که جامعه آماری شامل متخصصین حوزه گردشگری، اساتید، کارشناسان، برگزارکنندگان تورهای گردشگری شهر سبزوار در نظر گرفته شده است. قابل ذکر است که حجم نمونه بر اساس اشباع نظری تعریف شده است و هم‌چنین افراد در حجم نمونه به صورت سیستماتیک و هدفمند انتخاب شدند. در توضیح روش پژوهش می‌توان گفت تحلیل محتوا از رویکردی خاص برای تحلیل داده‌ها برخوردار است. این رویکرد خاص عمدتاً ناشی از نحوه تلقی از موضوع تحلیل (محتوا) می‌باشد. تحلیل محتوا را تکنیکی پژوهشی برای استنباط تکرار پذیر و معتبر از داده‌ها در مورد متن آن‌ها تعریف کرده‌اند. نقطه آغاز تحلیل محتوای کیفی به نوشتار تبدیل نمودن متن مصاحبه است. با توجه به اینکه، هدف تحلیل محتوای کیفی تبدیل سیستماتیک تبدیل متن‌های طولانی به خلاصه‌ای سازمان یافته و مختصر از نتایج کلیدی تبدیل است. تجزیه و تحلیل داده‌های خام از مصاحبه‌های رونویسی شده به صورت مقدماتی به دسته‌ها یا تم‌ها، جهت انجام فرآیند تجزیه و تحلیل است.

این تجزیه و تحلیل شامل تبیین لفظی تا معانی پنهان می‌شود. قابل ذکر است که تحلیل محتوا نیز با استفاده از MAXQDA انجام شده است.

محدوده مورد مطالعه:

شهر سبزوار با جمعیتی بالغ بر ۲۴۳۷۰۰ نفر دومین شهر استان خراسان رضوی و در فاصله ۲۴۰ کیلومتری غرب مشهد و در طول جغرافیایی ۵۷ درجه و ۴۳ دقیقه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۶ درجه و ۱۲ دقیقه شمالی در ارتفاع متوسط ۹۶۰ متری از سطح دریا واقع شده است. بنیان شهر سبزوار را برخی مربوط به عهد اشکانیان و هم‌زمان با پیدایش و رونفش راه بین‌المللی شرق به غرب می‌دانند و بعضی بر این عقیده‌اند که احداث این شهر هم‌زمان با تشکیل سلسله ساسانیان در ایران بوده است. در طول تاریخ این شهر با داشتن شرایط محیطی مطلوب (قنات‌ها و کاریزهای فراوان)، مقتضیات سیاسی و نظامی، موقعیت منزلگاهی مناسب برای مبادلات بازرگانی و عوامل اقتصادی و فرهنگی نقش تعیین‌کننده‌ای در سکونت‌گزینی داشته است. در حال حاضر شهر سبزوار به عنوان یکی از چند شهر مهم استان خراسان رضوی از موقعیت سیاسی خاصی برخوردار بوده و می‌تواند به یکی از قطب‌های مهم در توسعه صنعت گردشگری استان مطرح شود. در تعیین ظرفیت‌های موجود در امر خدمات‌رسانی به گردشگر موضوعات مختلفی را می‌توان بیان داشت. خدمات رفاهی و اقامتی، خدمات تفریحی، خدمات‌رسانی در تجهیزات و تأسیسات زیر و روبنائی خدمات‌رسانی در تسهیلات ارتباطی. منابع موجود در این شهر ظرفیت پذیرش ساکنین محلی را داشته است و حتی شاید نتواند تمامی امکانات خدماتی، رفاهی ساکنین فعلی را نیز تأمین نماید.

شکل ۱- موقعیت جغرافیایی شهر سبزوار (ترسیم: نگارندگان)

بحث و ارائه یافته‌ها:

نتایج مبتنی بر مصاحبه از جامعه متخصصین حوزه گردشگری، اساتید، کارشناسان، برگزارکنندگان تورهای گردشگری شهر سبزوار در زمینه شناسایی عوامل اثرگذار بر رضایت گردشگران و ارتقا گردشگری با توجه به زیرساخت‌های اجتماعی، زیرساخت‌های فرهنگی و زیرساخت‌های اقتصادی مورد تحلیل قرار گرفته است. در جدول ۱ مشخصات مصاحبه‌شوندگان مطرح شده است.

جدول ۱- مشخصات مصاحبه‌شوندگان

مصاحبه	جنسیت	تحصیلات	شغل	سابقه کاری
شماره ۱	زن	کارشناسی	کارمند اداره	۱۷ سال

شماره ۲	مرد	دکتری	مدرس و کارمند	۱۸سال
شماره ۳	زن	کارشناسی	مدرس دانشگاه	۲سال
شماره ۴	مرد	کارشناسی	کارمند اداره	۲۱سال
شماره ۵	زن	کارشناسی	کارمند اداره	۱۱سال
شماره ۶	مرد	کارشناسی	کارمند اداره	۱۰سال

شماره ۷	مرد	کارشناسی	کارمند اداره	۱۲ سال
شماره ۸	مرد	دکتری	استاد دانشگاه	۱۷ سال
شماره ۹	زن	کارشناسی	کارمند اداره	۱۵ سال
شماره ۱۰	مرد	کارشناسی	کارمند اداره	۱۸ سال

مرحله اول- کدگذاری آزاد: توجه به نظر کارشناسان در این مرحله مفاهیم قابل تفکیک در قالب کدها طبقه‌بندی شدند. نتیجه این مرحله در قالب ۱۱۵ کد در جدول ۲ ارائه شده است. در ادامه و در بخش کدگذاری محوری، اقدام به طبقه‌بندی کدهای شناسایی شده در دسته‌های مختلف بر اساس وجوه شباهت آنان شده است.

جدول ۲- کدگذار آزاد بر اساس نظر مصاحبه شونده‌گان

Code	Cod. seg.	% Cod. seg.
پتانسیل گردشگری شهر سبزوار	۴	۳.۴۸
دانشگاه-پتانسیل فرهنگی	۳	۲.۶۱
تبلیغات	۳	۲.۶۱
سرمایه اجتماعی	۲	۱.۷۴
هوشمندسازی	۲	۱.۷۴
بازار سبزوار- پتانسیل اقتصادی	۲	۱.۷۴
مشهد-زیارتی	۲	۱.۷۴
گردشگری فرهنگی	۱	۰.۸۷
نمایشگاه	۱	۰.۸۷
سینما	۱	۰.۸۷
برنامه فرهنگی	۱	۰.۸۷
بومی گرایی	۱	۰.۸۷
گردشگری بومی و غذای محلی	۱	۰.۸۷
کثرت آیین ها و فرهنگ ها	۱	۰.۸۷
المان فرهنگی	۱	۰.۸۷
ناسیونالیسم در سطح محلی در سبزوار	۱	۰.۸۷
اماکن تاریخی	۱	۰.۸۷
اقامتگاه ها و رستوران های سنتی جهت پذیرایی از گردشگران	۱	۰.۸۷
راه اندازی اقامتگاه های محلی در مناطق توریستی	۱	۰.۸۷
برپایی مراسم های محلی	۱	۰.۸۷
پختن غذاهای محلی	۱	۰.۸۷

۰.۸۷	۱	پوشش محلی در اقامتگاه ها و مراسم های مختلف
۰.۸۷	۱	احساس تعلق در سبزوار بسیار بالا
۰.۸۷	۱	آداب و رسوم های متعدد مخصوص سبزوار
۰.۸۷	۱	اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگر
۰.۸۷	۱	المان های درون شهری
۰.۸۷	۱	ایجاد هتل ها و هتل آپارتمان های مجهز در سطح شهر
۰.۸۷	۱	رسیدگی و مرمت آثار و ابنیه تاریخی
۰.۸۷	۱	افزایش اجراهای موسیقی در مکان های عمومی به مناسبت های مختلف
۰.۸۷	۱	ایجاد اقامتگاه های سنتی در مکان های تفریحی
۰.۸۷	۱	افزایش فرهنگسرا در سطح شهر
۰.۸۷	۱	نواقص صنعت گردشگری
۰.۸۷	۱	خانه ها و مکان های تاریخی به مامن معتادین و خلافاکاران
۰.۸۷	۱	نبود منابع مالی جهت مرمت و احیا، بازسازی بناهای جاذب گردشگر
۰.۸۷	۱	الفعل نبودن پتانسیل های موجود
۰.۸۷	۱	کمبود مراکز تفریحی تجاری و سیاحتی
۰.۸۷	۱	اعتیاد
۰.۸۷	۱	امنیت کم
۰.۸۷	۱	پارک بازی و محیط های سر بسته سرگرمی
۰.۸۷	۱	وجود تنها یک سینما با کمترین امکانات
۰.۸۷	۱	عدم فعالیت گروه های موسیقی جهت اجرای رسمی در مکان های عمومی
۰.۸۷	۱	کمبود آمفی تئاتر
۰.۸۷	۱	آثار و ابنیه تاریخی دستخوش تخریب و فرسایش
۰.۸۷	۱	سرمایه گذاری در این حوزه ضعیف
۰.۸۷	۱	دم شناسایی کامل جاذبه ها و اقامتگاه ها
۰.۸۷	۱	نبود حمل و نقل اختصاصی در حوزه گردشگری
۰.۸۷	۱	نبود رستوران و پذیرایی های بوم پسند
۰.۸۷	۱	اقدامات زیرساخت اجتماعی
۰.۸۷	۱	شبکه های روابط اجتماعی قوی
۰.۸۷	۱	فرهنگ سازی

۰.۸۷	۱	برنامه ریزی
۰.۸۷	۱	بسیج منابع و امکانات
۰.۸۷	۱	ساماندهی، پشتیبانی مالی
۰.۸۷	۱	ناسایی و ایجاد کارگروه ها و انجمن های مرتبط حوزه فرهنگ و هنر
۰.۸۷	۱	اماکن گردشگری
۰.۸۷	۱	خانه های قدیمی پتانسیل بالایی برای جذب گردشگر
۰.۸۷	۱	امکانات درمانی و بخشی از آثار تاریخی
۰.۸۷	۱	منازل باستانی با برنامه های متنوع هنری فرهنگی
۰.۸۷	۱	آثار تاریخی فراوانی
۰.۸۷	۱	رسیدگی به اماکن تاریخی و تفریحی شهرستان
۰.۸۷	۱	جاذبه های تاریخی و فرهنگی غنی زیاد
۰.۸۷	۱	ایجاد شهرسازی با توجه به فضای باز موجود
۰.۸۷	۱	ایجاد باغ موزه های فعال
۰.۸۷	۱	بازارچه های محلی برای ارائه کالاهای تولید محلی و صنایع دستی
۰.۸۷	۱	افزایش نرخ باروری تمام قشرهای اجتماعی و قشر آسیب پذیر کارگری
۰.۸۷	۱	کمبود جاهای تفریحی
۰.۸۷	۱	گردشگری پزشکی
۰.۸۷	۱	امکانات درمانی
۰.۸۷	۱	تبلیغات سراسری جهت معرفی گیاهان دارویی
۰.۸۷	۱	عطاری های شریفان
۰.۸۷	۱	احساس تعلق
۰.۸۷	۱	تعامل بین مردم
۰.۸۷	۱	دسترسی - زیرساخت اقتصادی و جغرافیایی
۰.۸۷	۱	گردشگری روستایی
۰.۸۷	۱	فضای مجازی
۰.۸۷	۱	اشتغال دائمی در این حوز
۰.۸۷	۱	تعامل تجاری شهروندان
۰.۸۷	۱	بعد تجاری-تاریخی شهر سبزوار
۰.۸۷	۱	میزان نقدینگی و شرایط اقتصادی

۰.۸۷	۱	مدیریت-ضعف گردشگری
۰.۸۷	۱	هماهنگی و اتحاد و همکاری گسترده بین مسئولین همه واحدها
۰.۸۷	۱	نداشتن مدیران توانمند و مسئولیت پذیر و متخصص
۰.۸۷	۱	عدم هدفگذاری و بهره برداری بهینه
۰.۸۷	۱	عدم سازمانی واحد در راستای بسط و توسعه فرهنگ
۰.۸۷	۱	اختلافاتی که بین مدیران اشد
۰.۸۷	۱	قطبی بودن ارکان مدیریتی
۰.۸۷	۱	زیرساخت مدیریتی
۰.۸۷	۱	ضعف مدیریتی-عدم استقبال سرمایه گذاران
۰.۸۷	۱	عدالت اجتماعی و اقتصادی
۰.۸۷	۱	فقر
۰.۸۷	۱	بیکاری
۰.۸۷	۱	بی عدالتی در توزیع صنایع، شهرک های صنعتی
۰.۸۷	۱	نبود بنیه اقتصادی بیشتر اقشار جامعه
۰.۸۷	۱	بالا بردن توان اقتصادی
۰.۸۷	۱	شکاف طبقاتی بالا
۰.۸۷	۱	فقر
۰.۸۷	۱	جمعیت بزرگ حاشیه نشین-ضعف اجتماعی
۰.۸۷	۱	توسعه پایدار
۰.۸۷	۱	ضعف شدید صنعتی
۰.۸۷	۱	تبلیغات گسترده جهت جذب توریسم
۰.۸۷	۱	تبلیغات محیطی برای جذب گردشگر با توجه به تاریخ قدیمی سبزوار
۰.۸۷	۱	عرفی کردن مکان های دیدنی و آثار باستانی به گردشگران
۰.۸۷	۱	تبلیغات اماکن
۰.۸۷	۱	وجود مشهد قطب گردشگری
۰.۸۷	۱	تبلیغات گسترده در فضای مجازی و ...

مرحله دوم- کدگذاری محوری: با توجه به ابعاد شباهت و اختلاف کدهای شناسایی شده، کدهای دارای شباهت در یک گروه قرار گرفت و در نهایت برای هر گروه کد شناسایی شده نامی مشخص انتخاب گردید. بدین طریق کدها و زیرکدها شناسایی گردید. بر اساس نام‌گذاری کدهای محوری درصد فراوانی هر یک نیز می‌توان گفت از

نظر کارشناسان پتانسیل گردشگری فرهنگی سبزوار، پتانسیل فرهنگی به لحاظ سیستم دانشگاهی، تبلیغات، سرمایه اجتماعی، هوشمندسازی، بازار سبزوار با توجه به پتانسیل اقتصادی و همسایگی شهر مشهد-زیارتی بیشترین اثرگذاری را در ارتقا گردشگری شهر سبزوار و رضایت گردشگران دارند. شرح این عوامل و موارد به قرار جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳- درصد فراوانی کدگذاری محوری بر اساس نظر مصاحبه شوندگان

Code	%
پتانسیل گردشگری شهر سبزوار	۳۰۴۸
دانشگاه-پتانسیل فرهنگی	۲۰۶۱
تبلیغات	۲۰۶۱
سرمایه اجتماعی	۱۰۷۴
هوشمندسازی	۱۰۷۴
بازار سبزوار- پتانسیل اقتصادی	۱۰۷۴
مشهد-زیارتی	۱۰۷۴
گردشگری فرهنگی	۰۰۸۷
نمایشگاه	۰۰۸۷
سینما	۰۰۸۷
برنامه فرهنگی	۰۰۸۷
بومی گرایی	۰۰۸۷
گردشگری بومی و غذای محلی	۰۰۸۷
کثرت آیین ها و فرهنگ ها	۰۰۸۷
المان فرهنگی	۰۰۸۷

۰.۸۷	ناسیونالیسم در سطح محلی در سبزوار
۰.۸۷	اماکن تاریخی
۰.۸۷	اقامتگاه ها و رستوران های سنتی جهت پذیرایی از گردشگران
۰.۸۷	راه اندازی اقامتگاه های محلی در مناطق توریستی
۰.۸۷	برپایی مراسم های محلی
۰.۸۷	پختن غذاهای محلی
۰.۸۷	پوشش محلی در اقامتگاه ها و مراسم های مختلف
۰.۸۷	احساس تعلق در سبزوار بسیار بالا
۰.۸۷	آداب و رسوم های متعدد مخصوص سبزوار
۰.۸۷	اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگر
۰.۸۷	المان های درون شهری
۰.۸۷	ایجاد هتل ها و هتل آپارتمان های مجهز در سطح شهر
۰.۸۷	رسیدگی و مرمت آثار و ابنیه تاریخی
۰.۸۷	افزایش اجراهای موسیقی در مکان های عمومی به مناسبت های مختلف
۰.۸۷	ایجاد اقامتگاه های سنتی در مکان های تفریحی
۰.۸۷	افزایش فرهنگسرا در سطح شهر
۰.۸۷	نواقص صنعت گردشگری
۰.۸۷	خانه ها و مکان های تاریخی به مامن معتادین و خلافکاران
۰.۸۷	نبود منابع مالی جهت مرمت و احیا، بازسازی بناهای جاذب گردشگر
۰.۸۷	الفعل نبودن پتانسیل های موجود
۰.۸۷	کمبود مراکز تفریحی تجاری و سیاحتی
۰.۸۷	اعتیاد
۰.۸۷	امنیت کم
۰.۸۷	پارک بازی و محیط های سر بسته سرگرمی
۰.۸۷	وجود تنها یک سینما با کمترین امکانات
۰.۸۷	عدم فعالیت گروه های موسیقی جهت اجرای رسمی در مکان های عمومی
۰.۸۷	کمبود آمفی تئاتر
۰.۸۷	آثار و ابنیه تاریخی دستخوش تخریب و فرسایش
۰.۸۷	سرمایه گذاری در این حوزه ضعیف
۰.۸۷	دم شناسایی کامل جاذبه ها و اقامتگاه ها
۰.۸۷	نبود حمل و نقل اختصاصی در حوزه گردشگری

۰.۸۷	نبود رستوران و پذیرایی های بوم پسند
۰.۸۷	اقدامات زیرساخت اجتماعی
۰.۸۷	شبکه های روابط اجتماعی قوی
۰.۸۷	فرهنگ سازی
۰.۸۷	برنامه ریزی
۰.۸۷	بسیج منابع و امکانات
۰.۸۷	ساماندهی، پشتیبانی مالی
۰.۸۷	ناسایی و ایجاد کارگروه ها و انجمن های مرتبط حوزه فرهنگ و هنر
۰.۸۷	اماکن گردشگری
۰.۸۷	خانه های قدیمی پتانسیل بالایی برای جذب گردشگر
۰.۸۷	امکانات درمانی و بخشی از آثار تاریخی
۰.۸۷	منازل باستانی با برنامه های متنوع هنری فرهنگی
۰.۸۷	آثار تاریخی فراوانی
۰.۸۷	رسیدگی به اماکن تاریخی و تفریحی شهرستان
۰.۸۷	جاذبه های تاریخی و فرهنگی غنی زیاد
۰.۸۷	ایجاد شهرسازی با توجه به فضای باز موجود
۰.۸۷	ایجاد باغ موزه های فعال
۰.۸۷	بازارچه های محلی برای ارائه کالاهای تولید محلی و صنایع دستی
۰.۸۷	افزایش نرخ باروری تمام قشرهای اجتماعی و قشر آسیب پذیر کارگری
۰.۸۷	کمبود جاهای تفریحی
۰.۸۷	گردشگری پزشکی
۰.۸۷	امکانات درمانی
۰.۸۷	تبلیغات سراسری جهت معرفی گیاهان دارویی
۰.۸۷	عطاری های شریفان
۰.۸۷	احساس تعلق
۰.۸۷	تعامل بین مردم
۰.۸۷	دسترسی - زیرساخت اقتصادی و جغرافیایی
۰.۸۷	گردشگری روستایی
۰.۸۷	فضای مجازی
۰.۸۷	اشتغال دائمی در این حوز
۰.۸۷	تعامل تجاری شهروندان

۰۸۷	بعد تجاری-تاریخی شهر سبزوار
۰۸۷	میزان نقدینگی و شرایط اقتصادی
۰۸۷	مدیریت-ضعف گردشگری
۰۸۷	هماهنگی و اتحاد و همکاری گسترده بین مسئولین همه واحدها
۰۸۷	نداشتن مدیران توانمند و مسئولیت پذیر و متخصص
۰۸۷	عدم هدفگذاری و بهره برداری بهینه
۰۸۷	عدم سازمانی واحد در راستای بسط و توسعه فرهنگ
۰۸۷	اختلافاتی که بین مدیران اشد
۰۸۷	قطبی بودن ارکان مدیریتی
۰۸۷	زیرساخت مدیریتی
۰۸۷	ضعف مدیریتی-عدم استقبال سرمایه گذاران
۰۸۷	عدالت اجتماعی و اقتصادی
۰۸۷	فقر
۰۸۷	بیکاری
۰۸۷	بی عدالتی در توزیع صنایع، شهرک های صنعتی
۰۸۷	نبود بنیه اقتصادی بیشتر اقشار جامعه
۰۸۷	بالا بردن توان اقتصادی
۰۸۷	شکاف طبقاتی بالا
۰۸۷	فقر
۰۸۷	جمعیت بزرگ حاشیه نشین-ضعف اجتماعی
۰۸۷	توسعه پایدار
۰۸۷	ضعف شدید صنعتی
۰۸۷	تبلیغات گسترده جهت جذب توریسم
۰۸۷	تبلیغات محیطی برای جذب گردشگر با توجه به تاریخ قدیمی سبزوار
۰۸۷	عرفی کردن مکان های دیدنی و آثار باستانی به گردشگران
۰۸۷	تبلیغات اماکن
۰۸۷	وجود مشهد قطب گردشگری
۰۸۷	تبلیغات گسترده در فضای مجازی و ...

هم چنین، ابرواژگان به کاررفته در مصاحبه های صورت گرفته شده و کدهای انتخابی در شکل ۲ و ۳ آورده شده است.

شکل ۱- ابر واژگان مرتبط با مصاحبه های گردشگری و رضایت گردشگران

شکل ۲- ابر واژگان مرتبط با کدهای انتخابی گردشگری و رضایت گردشگران هم‌چنین، شرح کدگذاری‌های انجام شده به صورت محوری در جدول ۴ آورده شده است که بر اساس آن کدها، مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها نام گذاری و تشریح شده‌اند.

جدول ۴- شرح کدگذاری محوری

شرح مقولات	کدها، مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها
سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از عوامل اثرگذار در زیرساخت های اجتماعی با توجه به مولفه‌هایی هم‌چون احساس تعلق، تعامل بین شهروندان و مشارکت و ارتباطات موثر شهروندان و گردشگران می‌تواند در رضایت گردشگران و ارتقا گردشگری موثر باشد.	<p>Weight score: 0 Code: ● سرمایه اجتماعی\احساس تعلق ● Document (10) Position: 2 - 2</p> <p>Weight score: 0 Code: ● سرمایه اجتماعی\تعامل بین مردم ● Document (8) Position: 1 - 1</p> <p>Weight score: 0 Code: ● مشارکت و ارتباطات موثر /سرمایه اجتماعی ● Document (4) Position: 1 - 1</p>
به منظور ارتقا گردشگری و رضایت گردشگران می‌توان نواقص گردشگری را شناسایی و سپس در جهت رفع آن راهکارهایی را تبیین نمود که در شهر سبزوار می‌توان به تبدیل شدن خانه ها و مکان های تاریخی به مامن معتادین و خلافکاران، نبود منابع مالی جهت مرمت و احیا، بازسازی بناهای	<p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\خانه ها و مکان های تاریخی به مامن معتادین و خلافکاران ● Weight score: 0 Document (10) Position: 1 - 1</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\نبود منابع مالی جهت مرمت و احیا، بازسازی بناهای جاذب گردشگر ● Weight score: 0 Document (10) Position: 3 - 3</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\کمبود مراکز تفریحی تجاری و سیاحتی ● Weight score: 0 Document (9) Position: 1 - 1</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\الفعل نبودن پتانسیل های موجود ● Weight score: 0 Document (9) Position: 1 - 1</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\اعتیاد ● Weight score: 0 Document (8) Position: 2 - 2</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\امنیت کم ● Weight score: 0 Document (8) Position: 2 - 2</p>

<p>جاذب گردشگر، کمبود مراکز تفریحی تجاری و سیاحتی، الفعل نبودن پتانسیل های موجود، اعتیاد و وجود افراد معتاد در اماکن گردشگری، امنیت کم، عدم فعالیت گروه های موسیقی جهت اجرای رسمی در مکان های عمومی ، وجود تنها یک سینما با کمترین امکانات ، کمبود آمفی تئاتر، پارک بازی و محیط های سر بسته سرگرمی، سرمایه گذاری در این حوزه، عدم شناسایی کامل جاذبه ها و اقامتگاه ها، نبود حمل و نقل اختصاصی در حوزه گردشگری ، نبود رستوران و پذیرایی های بوم پسند ، آثار و ابنیه تاریخی دستخوش تخریب و فرسایش ، کمبود جاهای تفریحی اشاره نمود.</p>	<p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\عدم فعالیت گروه های موسیقی جهت اجرای رسمی در مکان های عمومی Weight score: 0 Document (8) Position: 3 - 3</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\وجود تنها یک سینما با کمترین امکانات Weight score: 0 Document (8) Position: 3 - 3</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\کمبود آمفی تئاتر Weight score: 0 Document (8) Position: 3 - 3</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\پارک بازی و محیط های سر بسته سرگرمی Weight score: 0 Document (8) Position: 3 - 3</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\سرمایه گذاری رسمی در مکان های عمومی ، وجود تنها یک سینما با کمترین امکانات Weight score: 0 Document (6) Position: 3 - 3</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\ادم شناسایی کامل جاذبه ها و اقامتگاه ها Weight score: 0 Document (6) Position: 4 - 4</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\نبود حمل و نقل اختصاصی در حوزه گردشگری Weight score: 0 Document (6) Position: 4 - 4</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\نبود رستوران و پذیرایی های بوم پسند Weight score: 0 Document (6) Position: 4 - 4</p> <p>Code: ● نواقص صنعت گردشگری\آثار و ابنیه تاریخی دستخوش تخریب و فرسایش Weight score: 0 Document (6) Position: 4 - 4</p> <p>Code: ● کمبود جاهای تفریحی Weight score: 0 Document (4) Position: 2 - 2</p>
<p>وجود اماکن و امکانات گردشگری در شهر سبزوار یکی از مواردی است که می تواند منجر به توسعه زیرساخت ها و گردشگری و هم چنین رضایت گردشگری شود</p>	<p>Code: ● اماکن گردشگری\خانه های قدیمی پتانسیل بالایی برای جذب گردشگر Weight score: 0 Document (10) Position: 4 - 4</p> <p>Code: ● اماکن گردشگری\امکانات درمانی و بخشی از آثار تاریخی Weight score: 0 Document (9) Position: 1 - 1</p> <p>Code: ● اماکن گردشگری\منازل باستانی با برنامه های متنوع هنری فرهنگی Weight score: 0 Document (8) Position: 4 - 4</p> <p>Code: ● اماکن گردشگری\آثار تاریخی فراوانی Weight score: 0</p>

<p>که بر اساس نظر کارشناسان می‌توان مواردی هم‌چون خانه های قدیمی، پتانسیل بالایی برای جذب گردشگر، امکانات درمانی و بخشی از آثار تاریخی، منازل باستانی با برنامه های متنوع هنری فرهنگی، آثار تاریخی فراوانی، اماکن تاریخی و تفریحی شهرستان، جاذبه های تاریخی و فرهنگی غنی زیاد، ایجاد شهربازی با توجه به فضای باز موجود، ایجاد باغ موزه های فعال و بازارچه های محلی برای ارائه کالاهای تولید محلی و صنایع دستی را نام برد.</p>	<p>Weight score: 0 Document (8) Position: 4 - 4 Code: ● اماکن گردشگری\اماکن تاریخی و اماکن گردشگری\تفریحی شهرستان Weight score: 0 Document (7) Position: 2 - 2 Code: ● اماکن گردشگری\جاذبه های تاریخی و اماکن گردشگری\فرهنگی غنی زیاد Weight score: 0 Document (6) Position: 4 - 4 Code: ● اماکن گردشگری\ایجاد شهربازی با توجه به فضای باز موجود Weight score: 0 Document (5) Position: 5 - 5 Code: ● اماکن گردشگری\ایجاد باغ موزه های فعال Weight score: 0 Document (5) Position: 5 - 5 Code: ● اماکن گردشگری\بازارچه های محلی برای ارائه کالاهای تولید محلی و صنایع دستی Weight score: 0 Document (5) Position: 5 - 5</p>
<p>گردشگری فرهنگی یکی از مواردی است که می‌تواند سبب ارتقا گردشگری و رضایت گردشگران شود که مواردی که سبب توسعه زیرساخت های فرهنگی نیز می‌شود شامل مولفه هایی هم‌چون احساس تعلق در سبزوار بسیار بالا، آداب و رسوم های متعدد</p>	<p>گردشگری فرهنگی\احساس تعلق در سبزوار بسیار بالا Weight score: 0 Document (10) Position: 2 - 2 Code: ● آداب و رسوم های متعدد مخصوص سبزوار Weight score: 0 Document (5) Position: 3 - 3 Code: ● گردشگری فرهنگی\پوشش محلی در اقامتگاه ها و مراسم های مختلف Weight score: 0 Document (5) Position: 3 - 3 Code: ● گردشگری فرهنگی\پختن غذاهای محلی Weight score: 0 Document (5) Position: 3 - 3 Code: ● گردشگری فرهنگی\گردشگری بومی و غذای محلی Weight score: 0 Document (4) Position: 2 - 2 Code: ● گردشگری فرهنگی\اماکن تاریخی\اقامتگاه ها و رستوران های سنتی جهت</p>

<p>مخصوص سبزواری، پوشش محلی در اقامتگاه ها و مراسم های مختلف، پختن غذاهای محلی، گردشگری بومی و غذای محلی، اماکن تاریخی\اقامتگاه ها و رستوران های سنتی جهت پذیرایی از گردشگران، برپایی مراسم های محلی، راه اندازی اقامتگاه های محلی در مناطق توریستی/بومی گرایي، ناسیونالیسم در سطح محلی در سبزواری، وجود اماکن تاریخی، کثرت آیین ها و فرهنگ ها، المان فرهنگی، برنامه فرهنگی، نمایشگاه و وجود دانشگاه ها.</p>	<p>Weight score: 0 Document (4) Position: 2 - 2 Code: ● گردشگری فرهنگی\برپایی مراسم های محلی Weight score: 0 Document (4) Position: 4 - 4 Code: ● گردشگری فرهنگی\اه اندازی اقامتگاه های محلی در مناطق توریستی Weight score: 0 Document (4) Position: 4 - 4 Code: ● گردشگری فرهنگی\ بومی گرایي Weight score: 0 Document (3) Position: 2 - 2 Code: ● گردشگری فرهنگی\ ناسیونالیسم در سطح محلی در سبزواری Weight score: 0 Document (3) Position: 2 - 2 Code: ● گردشگری فرهنگی\اماکن تاریخی Weight score: 0 Document (3) Position: 3 - 3 Code: ● گردشگری فرهنگی\کثرت آیین ها و فرهنگ ها Weight score: 0 Document (2) Position: 3 - 3 Code: ● گردشگری فرهنگی\المان فرهنگی Weight score: 0 Document (2) Position: 4 - 4 Code: ● گردشگری فرهنگی\برنامه فرهنگی Weight score: 0 Document (2) Position: 6 - 6 Code: ● گردشگری فرهنگی\اسینما Weight score: 0 Document (2) Position: 6 - 6 Code: ● گردشگری فرهنگی\نمایشگاه Weight score: 0 Document (2) Position: 6 - 6 Code: ● گردشگری فرهنگی\دانشگاه-پتانسیل Weight score: 0 Document (1) Position: 3 - 3</p>
<p>یکی از مقوله های مطرح شده از نظر کارشناسان عدالت اجتماعی و اقتصادی است که با وجود آن ها و رفع بعضی از موارد می توان زیرساخت های اقتصادی و اجتماعی شهر را در جهت ارتقا گردشگری و</p>	<p>Code: ● عدالت اجتماعی و اقتصادی\ایکاری Weight score: 0 Document (8) Position: 2 - 2 Code: ● عدالت اجتماعی و اقتصادی\فقر Weight score: 0 Document (8) Position: 2 - 2 Code: ● عدالت اجتماعی و اقتصادی\بی عدالتی در توزیع صنایع، شهرک های صنعتی Weight score: 0 Document (8) Position: 5 - 5 Code: ● عدالت اجتماعی و اقتصادی\بالا بردن توان اقتصادی Weight score: 0 Document (5) Position: 1 - 1</p>

<p>رضایت گردشگران فراهم آورد که شامل مواردی هم چون: بیکاری، فقر، بی عدالتی در توزیع صنایع، شهرک های صنعتی، بالابردن توان اقتصادی، افزایش نرخ باروری تمام قشرهای اجتماعی و قشر آسیب پذیر کارگری، نبود بنیه اقتصادی بیشتر اقشار جامعه، جمعیت بزرگ حاشیه نشین- ضعف اجتماع، شکاف طبقاتی بالا، رفع و محرومیت و ایجاد عدالت اجتماعی و اقتصادی می باشد.</p>	<p>افزایش نرخ باروری تمام قشرهای اجتماعی و قشر آسیب پذیر کارگری Code: ● Weight score: 0 Document (5) Position: 4 - 4</p> <p>عدالت اجتماعی و اقتصادی نبود بنیه اقتصادی بیشتر اقشار جامعه Code: ● Weight score: 0 Document (5) Position: 4 - 4</p> <p>عدالت اجتماعی و اقتصادی جمعیت بزرگ حاشیه نشین- ضعف اجتماعی Code: ● Weight score: 0 Document (3) Position: 1 - 1</p> <p>عدالت اجتماعی و اقتصادی فقر Code: ● Weight score: 0 Document (3) Position: 1 - 1</p> <p>عدالت اجتماعی و اقتصادی شکاف طبقاتی بالا Code: ● Weight score: 0 Document (3) Position: 1 - 1</p> <p>● Code: رفع و محرومیت و ایجاد عدالت اجتماعی و اقتصادی / Weight score: 0 Document (1) Position: 2 - 2</p>
<p>با توجه به پتانسیل ها و زیرساخت های گردشگری از جمله اقداماتی که می تواند سبب رضایت گردشگران و ارتقا گردشگری شد بر اساس مصاحبه صورت گرفته شده مواردی هم چون ایجادالمان های درون شهری، تخصیص بودجه برای ارتقا گردشگری، ایجاد هتل ها و هتل آپارتمان های مجهز در سطح شهر، رسیدگی و</p>	<p>اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگران آلمان های درون شهری Code: ● Weight score: 0 Document (8) Position: 4 - 4</p> <p>اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگران / تخصیص بودجه برای ارتقا گردشگری Code: ● Weight score: 0 Document (8) Position: 7 - 7</p> <p>اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگران ایجاد هتل ها و هتل آپارتمان های مجهز در سطح شهر Code: ● Weight score: 0 Document (8) Position: 7 - 7</p> <p>اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگران رسیدگی و مرمت آثار و ابنیه تاریخی Code: ● Weight score: 0 Document (8) Position: 7 - 7</p> <p>اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگران افزایش اجرای موسیقی در مکان های عمومی به مناسبت های مختلف به خ Code: ● Weight score: 0 Document (8) Position: 7 - 7</p>

<p>مرمت آثار و ابنیه تاریخی، افزایش اجراهای موسیقی در مکان های عمومی به مناسبت های مختلف، ایجاد اقامتگاه های سنتی در مکان های تفریحی و افزایش فرهنگسرا در سطح شهر می باشد.</p>	<p>Code: ● اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگر/ایجاد اقامتگاه های سنتی در مکان های تفریحی Weight score: 0 Document (8) Position: 7 - 7 Code: ● اقدامات گردشگری در جهت ارتقا رضایت گردشگر/افزایش فرهنگسرا در سطح شهر Weight score: 0 Document (8) Position: 7 - 7</p>
<p>با رفع ضعف شدید صنعتی شهر سبزوار و توسعه زیرساخت های گردشگری می توان بستری را در جهت دست یابی به توسعه پایدار بر اساس ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیطی دست یافت.</p>	<p>Code: ● توسعه پایدار/ضعف شدید صنعتی Weight score: 0 Document (8) Position: 5 - 5 Code: ● توسعه زیرساخت های گردشگری توسعه پایدار Weight score: 0 Document (1) Position: 2 - 2</p>
<p>تبلیغات از جمله مقوله های مطرح در زمینه توسعه گردشگری و ارتقا رضایت گردشگران بوده است که زیرمقوله های تبلیغات گسترده جهت جذب توریسم، تبلیغات محیطی برای جذب گردشگر با توجه به تاریخ قدیمی سبزوار، معرفی کردن مکان های دیدنی و آثار باستانی به گردشگران، فضای مجازی، تبلیغات اماکن</p>	<p>Code: ● تبلیغات/تبلیغات گسترده جهت جذب توریسم Weight score: 0 Document (7) Position: 2 - 2 Code: ● تبلیغات/تبلیغات محیطی برای جذب گردشگر با توجه به تاریخ قدیمی سبزوار Weight score: 0 Document (5) Position: 5 - 5 Code: ● تبلیغات/عرفی کردن مکان های دیدنی و آثار باستانی به گردشگران Weight score: 0 Document (4) Position: 4 - 4 Code: ● فضای مجازی Weight score: 0 Document (2) Position: 1 - 1 Code: ● تبلیغات/تبلیغات اماکن Weight score: 0 Document (2) Position: 6 - 6 Code: ● وجود رسانه ها و تبلیغات برای معرفی مناطق و امکانات یا کمبودها ی آنها جهت سرمایه گذاری لازم/ تبلیغات Weight score: 0 Document (1) Position: 2 - 2</p>

<p>،وجود رسانه ها و تبلیغات برای معرفی مناطق و امکانات یا کمبودهای آنها جهت سرمایه گذاری لازم و تبلیغات گسترده در فضای مجازی بر اساس پتانسیل گردشگری سبزوار مطرح شده است.</p>	<p>پتانسیل گردشگری سبزوار ● Code: /تبلیغات گسترده در فضای مجازی و Weight score: 0 ... Document (1) Position: 8 - 8</p>
<p>ضعف مدیریتی در گردشگری سبب شده است توسعه در زیرساخت های مختلف شهر صورت نگیرد و در همین راستا گردشگری در شهر با چالش ها و مشکلاتی روبه رو گردد؛ بر اساس مصاحبه صورت گرفته شده زیر مقوله های مرتبط با ضعف مدیریتی گردشگری شامل عدم ماهنگی و اتحاد و همکاری گسترده بین مسئولین همه واحدها، نداشتن مدیران توانمند و مسئولیت پذیر و متخصص، عدم هدفگذاری و بهره برداری بهینه ،عدم سازمانی واحد در راستای بسط و توسعه</p>	<p>مدیریت-ضعف گردشگری\ماهنگی و ● Code: اتحاد و همکاری گسترده بین مسئولین همه واحدها Weight score: 0 Document (7) Position: 2 - 2 مدیریت-ضعف گردشگری\نداشتن مدیران ● Code: توانمند و مسئولیت پذیر و متخصص Weight score: 0 Document (6) Position: 1 - 1 مدیریت-ضعف گردشگری\عدم ● Code: هدفگذاری و بهره برداری بهینه Weight score: 0 Document (6) Position: 2 - 2 مدیریت-ضعف گردشگری\عدم سازمانی ● Code: واحد در راستای بسط و توسعه فرهنگ Weight score: 0 Document (6) Position: 2 - 2 مدیریت-ضعف گردشگری\اختلافاتی که ● Code: بین مدیران اشد Weight score: 0 Document (4) Position: 1 - 1 مدیریت-ضعف گردشگری\زیرساخت ● Code: مدیریتی Weight score: 0 Document (3) Position: 4 - 4 مدیریت-ضعف گردشگری\قطبی بودن ● Code: ارکان مدیریتی Weight score: 0 Document (3) Position: 4 - 4 مدیریت-ضعف گردشگری\ضعف ● Code: مدیریتی-عدم استقبال سرمایه گذاران Weight score: 0 Document (2) Position: 5 - 5 عدم مدیریت صحیح در اداره گردشگری ● Code: مدیریت-ضعف گردشگری Weight score: 0/ Document (1) Position: 4 - 4</p>

<p>فرهنگ، اختلافات بین مدیران اشد، عدم وجود زیرساخت مدیریتی مناسب؛ قطبی بودن ارکان مدیریتی، ضعف مدیریتی که منجر به عدم استقبال سرمایه گذاران شود و عدم مدیریت صحیح در اداره گردشگری می‌باشد.</p>	
<p>زیرساخت اجتماعی نیز از مقوله‌هایی است که زیرمقوله‌های آن شامل فرهنگ سازی؛ ایجاد شبکه های روابط اجتماعی قوی، برنامه ریزی، بسیج منابع و امکانات، ساماندهی و پشتیبانی مالی برنامه گردشگری و ایجاد کارگروه ها و انجمن های مرتبط حوزه فرهنگ و هنر می باشد و می تواند در توسعه گردشگری و رضایت گردشگران اثرگذار باشد.</p>	<p>اقدامات زیرساخت اجتماعی فرهنگ سازی Code: ● Weight score: 0 Document (6) Position: 2 - 2</p> <p>اقدامات زیرساخت اجتماعی شبکه های روابط اجتماعی قوی Code: ● Weight score: 0 Document (6) Position: 1 - 1</p> <p>اقدامات زیرساخت اجتماعی برنامه ریزی Code: ● Weight score: 0 Document (6) Position: 2 - 2</p> <p>اقدامات زیرساخت اجتماعی بسیج منابع و امکانات Code: ● Weight score: 0 Document (6) Position: 2 - 2</p> <p>اقدامات زیرساخت اجتماعی ساماندهی، پشتیبانی مالی Code: ● Weight score: 0 Document (6) Position: 2 - 2</p> <p>اقدامات زیرساخت اجتماعی انجمن ها و کارگروه ها و هنر Code: ● Weight score: 0 Document (6) Position: 2 - 2</p>
<p>زیرساخت اقتصادی شهر بر اساس پتانسیل اقتصادی آن قابلیت آن را دارا می‌باشد که رضایت گردشگران و توسعه گردشگری را موجب شود، زیر مقوله های مرتبط با آن بدین</p>	<p>بازار سبزوار - پتانسیل اقتصادی اشتغال Code: ● Weight score: 0 Document (6) Position: 5 - 5</p> <p>بازار سبزوار - پتانسیل اقتصادی بعد تجاری-تاریخی شهر سبزوار Code: ● Weight score: 0 Document (3) Position: 3 - 3</p> <p>بازار سبزوار - پتانسیل اقتصادی تعامل تجاری شهروندان Code: ● Weight score: 0 Document (3) Position: 3 - 3</p> <p>دسترسی - زیرساخت اقتصادی و جغرافیایی Code: ● Weight score: 0</p>

<p>شرح است: اشتغال دائمی در این حوزه، بعد تجاری-تاریخی شهر سبزوار، تعامل تجاری شهروندان، دسترسی - زیرساخت اقتصادی و جغرافیایی، میزان نقدینگی و شرایط اقتصادی، شاخص تجاری سبزوار، همجواری با محور تهران- مشهد.</p>	<p>Document (3) Position: 6 - 6 بازار سبزوار- پتانسیل اقتصادی\میزان Code: ● Weight score: 0 نقدینگی و شرایط اقتصادی Document (2) Position: 5 - 5 بازار سبزوار- پتانسیل اقتصادی ● Code: /شاخص Weight score: 0 تجاری سبزوار Document (1) Position: 5 - 5 ● Code: سبزوار کنار محور تهران مشهد/بازار Weight score: 0 سبزوار- پتانسیل اقتصادی Document (1) Position: 6 - 6</p>
<p>پتانسیل پزشکی شهر سبزوار به جهت دارا بودن گیاهان دارویی سبب می شود که گردشگری پزشکی در این شهر توسعه یابد که بر اساس آن زیرمقوله های تعریف شده شامل وجود گیاهان دارویی، طب سنتی، وجود عطاری مسهور به نام شریفان، تبلیغات سراسری جهت معرفی گیاهان دارویی و امکانات درمانی است.</p>	<p>گردشگری پزشکی Code: ● Weight score: 0 Document (4) Position: 2 - 2 گردشگری پزشکی\عطاری های شریفان ● Code: ● Weight score: 0 Document (4) Position: 2 - 2 گردشگری پزشکی\تبلیغات سراسری ● Code: ● Weight score: 0 جهت معرفی گیاهان دارویی Document (4) Position: 4 - 4 گردشگری پزشکی\امکانات درمانی ● Code: ● Weight score: 0 Document (9) Position: 1 - 1</p>
<p>یکی از مقوله های توسعه گردشگری در شهر سبزوار نام برده شده است وجود شهر مشهد به عنوان شهر زیارتی می باشد که با</p>	<p>مشهد-زیارتی\وجود مشهد قطب ● Code: ● Weight score: 0 گردشگری Document (3) Position: 6 - 6 مشهد-زیارتی ● Code: ● Weight score: 0 Document (1) Position: 1 - 1</p>

<p>زیرمقوله گردشگری بودن شهر مشهد در جذب گردشگر در شهر سبزوار اثرگذار است.</p>	
<p>وجود روستاهای اطراف شهر سبزوار از جمله مقوله هایی است که با گردشگری روستایی و توسعه بومگردی می تواند در جذب گردشگر اثرگذار باشد.</p>	<p>گردشگری روستایی • Code: بومی / Weight score: 0 Document (2) Position: 1 - 1</p>
<p>مقوله پتانسیل گردشگری شهر سبزوار که از نظر کارشناسان در جذب و رضایت گردشگران اثرگذار است دارای زیرمقوله هایی شامل تاریخی و مذهبی حتی به لحاظ طبیعی ، وجود کویر سبزوار و منازل باستانی و تقویت برنامه های اجرایی این شهر می باشد.</p>	<p>• Code: تاریخی و مذهبی حتی به لحاظ طبیعی پتانسیل گردشگری سبزوار Weight score: 0/ Document (1) Position: 6 - 6 • Code: کویر سبزوار /پتانسیل گردشگری سبزوار Weight score: 0 Document (1) Position: 6 – 6 پتانسیل گردشگری سبزوار • Code: /منازل باستانی و تقویت برنامه های اجرایی Weight score: 0 Document (1) Position: 8 - 8</p>

بر اساس تحلیل محتوا مصاحبه‌های انجام شده می‌توان عوامل اثرگذار بر توسعه گردشگری و ارتقا رضایت گردشگران بر اساس زیرساخت های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و پتانسیل گردشگری را به شرح زیر مطرح نمود:

– زیرساخت فرهنگی: فرهنگ سازی ؛ ایجادالمان های درون شهری، تخصیص بودجه برای ارتقا گردشگری، ایجاد هتل ها و هتل آپارتمان های مجهز در سطح شهر، رسیدگی و مرمت آثار و ابنیه تاریخی، افزایش اجراهای موسیقی در مکان های عمومی به مناسبت های مختلف، ایجاد اقامتگاه های سنتی در مکان های تفریحی و افزایش فرهنگسرا در سطح شهر ؛ احساس تعلق در سبزوار بسیار بالا ، آداب و رسوم های متعدد مخصوص سبزوار، پوشش محلی در اقامتگاه ها و مراسم های مختلف، پختن غذاهای محلی، گردشگری بومی و غذای محلی ، اماکن تاریخی\اقامتگاه ها و ستوران های سنتی جهت پذیرایی از گردشگران، برپایی مراسم های محلی ، راه

اندازی اقامتگاه های محلی در مناطق توریستی/بومی گرای، ناسیونالیسم در سطح محلی در سبزوار ، وجود اماکن تاریخی، کثرت آیین ها و فرهنگ ها، المان فرهنگی، برنامه فرهنگی، نمایشگاه و وجود دانشگاه ها ؛

- زیرساخت اجتماعی: ایجاد شبکه های روابط اجتماعی قوی، برنامه ریزی ، بسیج منابع و امکانات ، ساماندهی و پشتیبانی مالی برنامه گردشگری و ایجاد کارگروه ها و انجمن های مرتبط حوزه فرهنگ و هنر ؛ جمعیت بزرگ حاشیه نشین -ضعف اجتماع، شکاف طبقاتی بالا ،رفع و محرومیت و ایجاد عدالت اجتماعی؛ احساس تعلق، تعامل بین شهروندان و مشارکت و ارتباطات موثر شهروندان و گردشگران؛

- زیرساخت اقتصادی: پتانسیل اقتصادی شامل بستری جهت ایجاد اشتغال دائمی در این حوزه ، بعد تجاری-تاریخی شهر سبزوار، تعامل تجاری شهروندان، دسترسی - زیرساخت اقتصادی و جغرافیایی، میزان نقدینگی و شرایط اقتصادی، شاخص تجاری سبزوار ،همجواری با محور تهران- مشهد؛ بیکاری ، فقر ، بی عدالتی در توزیع صنایع، شهرک های صنعتی، بالا بردن توان اقتصادی، افزایش نرخ باروری تمام قشرهای اجتماعی و قشر آسیب پذیر کارگری، نبود بنیه اقتصادی بیشتر اقشار جامعه، جمعیت بزرگ حاشیه نشین-ضعف اجتماع، شکاف طبقاتی بالا ، رفع و محرومیت و ایجاد عدالت اقتصادی ؛

-پتانسیل گردشگری شهر سبزوار و مشکلات آن: تاریخی و مذهبی حتی به لحاظ طبیعی ، وجود کویر سبزوار و منازل باستانی و تقویت برنامه های اجرایی این شهر؛ وجود روستاهای اطراف شهر سبزوار از جمله مقوله هایی است که با گردشگری روستایی و توسعه بومگردی؛ وجود شهر مشهد در همسایگی شهر سبزوار به عنوان شهر زیارتی؛ پتانسیل پزشکی شهر سبزوار به جهت دارا بودن گیاهان دارویی ، طب سنتی، وجود عطاری مسهور به نام شریفان، تبلیغات سراسری جهت معرفی گیاهان دارویی و امکانات درمانی؛ ضعف مدیریت گردشگری شامل عدم ماهنگی و اتحاد و همکاری گسترده بین مسئولین همه واحدها، نداشتن مدیران توانمند و مسئولیت پذیر و متخصص، عدم هدفگذاری و بهره برداری بهینه، عدم سازمانی واحد در راستای بسط و توسعه فرهنگ، اختلافات بین مدیران اشد، عدم وجود زیرساخت مدیریتی مناسب؛ قطبی بودن ارکان مدیریتی، ضعف مدیریتی که منجر به عدم استقبال سرمایه گذاران شود و عدم مدیریت صحیح در اداره گردشگری؛ تبلیغات از جمله مقوله های مطرح در زمینه توسعه گردشگری و ارتقا رضایت گردشگران بوده است که زیرمقوله های تبلیغات گسترده جهت جذب توریسم، تبلیغات محیطی برای جذب گردشگر با توجه به تاریخ قدیمی سبزوار، عرفی کردن مکان های دیدنی و آثار باستانی به گردشگران ، فضای مجازی، تبلیغات اماکن، وجود رسانه ها و تبلیغات برای معرفی مناطق و امکانات یا کمبودها ی آنها جهت سرمایه گذاری لازم و تبلیغات گسترده در

فضای مجازی؛ ضعف شدید صنعتی شهر سبزوار و توسعه زیرساخت‌های گردشگری می‌توان بستری را در جهت دست یابی به توسعه پایدار بر اساس ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیطی؛ خانه‌های قدیمی، پتانسیل بالایی برای جذب گردشگر، امکانات درمانی و بخشی از آثار تاریخی، منازل باستانی با برنامه‌های متنوع هنری فرهنگی، آثار تاریخی فراوانی، اماکن تاریخی و تفریحی شهرستان، جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی غنی زیاد، ایجاد شهرسازی با توجه به فضای باز موجود، ایجاد باغ موزه‌های فعال و بازارچه‌های محلی برای ارائه کالاهای تولید محلی و صنایع دستی؛ تبدیل شدن خانه‌ها و مکان‌های تاریخی به مامن معتادین و خلافکاران، نبود منابع مالی جهت مرمت و احیا، بازسازی بناهای جاذب گردشگر، کمبود مراکز تفریحی تجاری و سیاحتی، بالفعل نبودن پتانسیل‌های موجود، اعتیاد و وجود افراد معتاد در اماکن گردشگری، امنیت کم، عدم فعالیت گروه‌های موسیقی جهت اجرای رسمی در مکان‌های عمومی، وجود تنها یک سینما با کمترین امکانات، کمبود آمفی‌تئاتر، سرمایه‌گذاری در این حوزه، عدم شناسایی کامل جاذبه‌ها و اقامتگاه‌ها، نبود حمل و نقل اختصاصی در حوزه گردشگری، نبود رستوران و پذیرایی‌های بوم‌پسند، آثار و ابنیه تاریخی دستخوش تخریب و فرسایش، کمبود جاهای تفریحی.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها:

صنعت گردشگری به لحاظ درآمدزایی و تأثیر در رشد اقتصادی کشورها در حال تبدیل شدن به صنعت اول در جهان می‌باشد که یکی از عوامل رقابتی، رضایت‌مندی گردشگران است که به‌عنوان بهترین شاخص برای تضمین رشد سودهای آتی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. به عبارت دیگر، با رشد صنعت گردشگری، اهمیت سنجش رضایت گردشگران، همانند ابزاری برای رشد و ایجاد مزیت رقابتی، مورد توجه قرار گرفته شده است. گردشگران سفر کرده، قابل اعتمادترین منبع اطلاعاتی برای گردشگران بالقوه می‌باشند و از سوی دیگر، کیفیت زیرساخت‌های مقصد گردشگری بر اساس ابعاد مختلفی هم‌چون اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر رضایت گردشگر و ارتقا سطح گردشگری در مقصد گردشگری دارای اثرات مستقیمی می‌باشد.

در توسعه گردشگری و ارتقا رضایتمندی گردشگر توجه به ویژگی‌ها و پتانسیل‌های جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به منظور فراهم آوردن زیرساخت‌های لازم از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشند. قابل ذکر است بر اساس تعاریف مختلف می‌توان به طور کلی گردشگری را مسافرت از یک مبدأ به یک مقصد به‌منظور سیاحت یا تجارت تعریف نمود که منجر به فرایندهای مبادله فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و غیره خواهد شد و در نتیجه با توسعه گردشگری و ارتقا زیرساخت‌ها رضایتمندی گردشگر را فراهم نمود.

بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان چنین مطرح نمود که بر اساس نظر کارشناسان مواردی هم‌چون پتانسیل گردشگری سبزوار، وجود دانشگاه به‌عنوان پتانسیل فرهنگی، تبلیغات، سرمایه اجتماعی، هوشمندسازی، بازار سبزوار به‌عنوان پتانسیل اقتصادی و نزدیکی به شهر مشهد قطب زیارتی کشور به‌عنوان موارد اثرگذار بر گردشگری و زیرساختی اشاره شده است. در مجموع می‌توان گفت ارتقا کیفیت زیرساخت‌های شهر سبزوار بر اساس ابعاد اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی با در نظر گرفتن پتانسیل‌ها و امکانات گردشگری وضع موجود شهر سبزوار می‌تواند منجر به رضایت گردشگران از شهر با توجه به رفع انتظارات و نیازهای آن‌ها شود.

منابع و مأخذ:

- احمدی، منیژه (۱۳۹۷)، تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری فرهنگی و اثرات آن در پایداری اقتصادی نواحی روستایی استان زنجان، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۸(۲۹): ۷۹-۹۲.

- پاپلی یزدی، محمدحسین. سقایی، مهدی. (۱۳۹۳). گردشگری (ماهیت و مفاهیم). سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).

- شاطریان محسن، غلامی یونس، میرمحمدی محمد. (۱۳۹۶). ارزیابی شاخص های توسعه گردشگری پایدار شهری مطالعه موردی شهر کاشان. تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی. ۱۷ (۴۶): ۱۹۵-۲۱۴.
- تقوایی، مسعود، وارثی، حمیدرضا و صفراآبادی، اعظم (۱۳۹۱). عوامل موثر در توسعه گردشگری شهری کرمانشاه. فصلنامه جغرافیا، دوره جدید، سال ۱۰، شماره ۳۳، صص ۴۷-۲۷.
- صفایی پور، زهرا، توکلان، علی. (۱۳۹۸). بررسی نقش و اثرات سرمایه اجتماعی در توسعه گردشگری شهری (مطالعه موردی: شهر ایلام). شماره ۲: ۱۵۷-۱۶۸.
- حسن پور، عرفان، برمایه ور، بهنود، کوکبی، لیلا. (۱۴۰۰). تحلیلی بر تأمین زیرساخت های اجتماعی پایدار در مقیاس محلی در راستای مدیریت پایدار (مطالعه موردی: شهر یزد). پژوهش های جغرافیای برنامه ریزی شهری، ۹(۴)، ۱۰۳۳-۱۰۵۶.
- Alegre, J. & Jaume, G. (2010). Tourist satisfaction and – of tourism research, 37(1), 52-73. dissatisfaction. *Annals*
- Balas, E. A. (2018). Innovative research in life sciences: Pathways to scientific impact, public health improvement, and economic Progress.
- Brüser, M. L. (2022). Economic viability of contracting models for financing and operating sustainable energy infrastructure in multi-storey residential buildings (Doctoral dissertation, Wien).
- Liu, S. T. (2020). Comparing the perspectives of municipal – tourism departments and cultural departments on urban cultural-tourism development. *Journal of Destination Marketing & Management*, 16, 100432.
- Mathieson, A., & Wall, G. (1982). Tourism, economic, physical and social impacts. Longman.
- Rahman, K. S. (2017). The new utilities: Private power, social – infrastructure, and the revival of the public utility concept. *Cardozo L. Rev.*, 39, 1621.
- Strauf, S. (2010). The contribution of cultural infrastructure and events to regional development. 50th Congress of the European Regional Science Association: "Sustainable Regional Growth and Development in the Creative Knowledge Economy", 19-23 August, Jönköping, Sweden
- UNWTO (2007). An introduction to destination Management, – tourism organization. [www.pub,Unwto.org](http://www.pub.Unwto.org). P.1. World